

PRZEGLĄD CZASOPISM TEOLOGICZNYCH

ARCHIV FÜR KATHOLISCHES KIRCHENRECHT. Mit besonderer Rücksicht auf die Länder deutscher Zunge. Hundertvierzigster Band. Jahrgang 1971. Verlag Kirchheim Mainz/Rhein

Kolejny rocznik AfkKR za 1971 r. zachowuje tradycyjny podział na osiem działów: 1. rozprawy; 2. przyczynki; 3. kościelne akta prawne i rozstrzygnięcia; 4. państwowe akta prawne i rozstrzygnięcia; 5. umowy między Kościołem i państwem; 6. kronika kościelno-prawna; 7. recenzje; 8. przegląd bibliograficzny. Redakcją czasopisma kieruje nadal Klaus Mörsdorf, dyrektor Instytutu Prawa Kanonicznego Uniwersytetu Monachijskiego.

Dwa pierwsze działy (rozprawy i przyczynki) obejmują ogółem siedem pozycji. Wśród nich na pierwszy plan wybija się sprawozdanie z sympozjum poświęconego kościelnemu prawu fundamentalnemu pt. *Lex Ecclesiae Fundamentalis. Bericht über die Arbeitsergebnisse eines kanonistischen Symposiums in München 1971*, opracowane przez Winfrieda Aymansa, Heriberta Heinemanna, Klause Mörsdorfa i Richarda Strigla (s. 407—506). Omówieniu tego sprawozdania ze względu na jego duże znaczenie dla współczesnej kanonistyki poświęcony jest osobny artykuł w bieżącym tomie Śląskich Studiów Historyczno-teologicznych pióra ks. Remigiusza Sobąńskiego pt. *Monachijski projekt prawa fundamentalnego*.

Na szczególną uwagę zasługuje ponadto artykuł Paula Wirtha pt. *Gerichtlicher Schutz gegenüber der kirchlichen Verwaltung. Modell eines kirchlichen Verwaltungsgerichtes* (s. 29—73). Autor referuje w nim genezę, założenia i treść bawarskiego projektu procedury kościelnego procesu administracyjnego, podając jako załącznik cały projekt, który nosi nazwę *Kirchliche Verwaltungsprozessordnung der Kirchenprovinzen in Bayern* (chodzi o metropolię Monachium i Bamberg). Opracowanie tego projektu zostało zlecone specjalnej komisji roboczej (w składzie: K. Flügel, J. Lederer, R. Mertz, K. Miller, R. Motzenbäcker, H. Straub, J. Weitzel i P. Wirth), powołanej przez Konferencję Episkopatu Bawarskiego. Pierwsza redakcja projektu została przesłana wszystkim sądom biskupim, diecezjalnym radom kapłańskim i wyższym przełożonym zakonnym w Bawarii. Następnie komisja sporządziła drugą redakcję projektu, uwzględniając nadesłane uwagi i propozycje. Po przyjęciu przez Konferencję Episkopatu Bawarskiego ostatecznej wersji projektu przesłano go w lutym 1971 r. do Stolicy Apostolskiej dla uzyskania zatwierdzenia, które umożliwiłoby wprowadzenie w życie zawartych w nim zasad procedury kościelnego procesu administracyjnego. Projekt przedłożony Stolicy Apostolskiej składa się z 10 części, które łącznie obejmują 59 artykułów (I. *Verwaltungsrechtsweg*; II. *Gerichtsverfassung*; III. *Vertreter des öffentlichen Interesses*; IV. *Allgemeine Verfahrensvorschriften*; V. *Besondere Vorschriften für Anfechtungs- und Verpflichtungsklagen*; VI. *Verfahren im ersten Rechtszug*; VII. *Berufung, Revision, Beschwerde*; VIII. *Rechtskraft und Vollstreckung*; IX. *Kosten*; X. *Schlussbestimmungen*). Nie uzyskał on dotąd aprobaty papieskiej. Sygnatura Apostolska, do której wniesiono projekt, zawiadomiła Konferencję Episkopatu Bawarskiego, że z uwagi na istniejący dotąd brak kompetencji w tej sprawie przekazała projekt papieżowi 26. 2. 1971 r. Bez względu na dalsze losy ba-

warskiego projektu, który jest pionierską pracą na terenie prawodawstwa kościelnego, stwierdzić trzeba, że stanowi on pierwszą realną próbę wypełnienia dotkliwej luki w prawie kanonicznym i będzie niewątpliwie wielką pomocą dla Papieskiej Komisji Rewizji Kodeksu Prawa Kanonicznego. W nowym bowiem zbiorze prawa kościelnego w miejsce dawnej IV Księgi KPK *De processibus* będzie wprowadzony — według założeń prowizorycznego układu schematycznego tego zbioru — jako szósta i ostatnia jego część dział pt. *Legislatio de tutela iurium in Ecclesia*, którego druga partia ma nosić nazwę: *Normae de procedura in recursu administrativo servando*.

Z zagadnieniem ochrony praw w Kościele wiąże się również artykuł kard. Di-no Staffy pt. *De supremo tribunali administrativo seu de Secunda Sectione Supremi Tribunalis Signaturae Apostolicae* (s. 507—514). Autor podaje w nim zwięzły komentarz do art. 106 konstytucji apostolskiej papieża Pawła VI *Regimini Ecclesiae Universae*, dotyczącego II Sekcji Sygnatury Apostolskiej, nie wysuwając własnych wniosków *de lege ferenda* (np. w przedmiocie ustroju kościelnego sądownictwa w zakresie procesu administracyjnego) w przeciwieństwie do omówionego poprzednio artykułu P. Wirtha.

Bardzo interesujący — nie tylko dla kanonisty, ale również dla teologa zajmującego się zagadnieniami eklezjologicznymi i ekumenicznymi — jest artykuł Antoniego M. Ruoco Vareli pt. *Ewangelische Kirchrechtstheologie heute. Möglichkeiten und Grenzen eines Dialogs* (s. 106—136). Autor po przedstawieniu protestanckich poglądów na teologię prawa kościelnego i ich krytycznej analizy dochodzi do następującego wniosku końcowego. Dialog katolicko-protestancki w sprawie teologicznych podstaw prawa kościelnego sprowadza się w ostatecznym obrachunku do tych samych zasadniczych problemów, które już od dawien dawna są typowe dla kontrowersji między teologią katolicką i protestancką. Otwarcia oczu na taki stan rzeczy wymaga zarówno naukowa uczciwość, jak i odpowiedzialność za ruch ekumeniczny.

We współczesnej problematyce kanonistycznej są również osadzone dwa dalsze jeszcze artykuły. Georg May, *Wie unauflöslich ist die Ehe?* przedstawia obszerną krytyczną analizę dwóch zbiorowych publikacji z zakresu kościelnego prawa małżeńskiego: J. Dawida — F. Schmalza, *Wie unauflöslich ist die Ehe? Eine Dokumentation*, Aschaffenburg 1968 i R. Metza — J. Schlicka, *Le lien matrimonial. Colloque du Cerdic, Strasbourg 1970* s. 74—105). Winfried Aymans zaś (*Synodalstatut — Kritik einer Verteidigung*) odpowiada na zarzuty podniesione przeciw jego tezom zawartym w artykule pt. *Synode 1972 — Strukturprobleme eines Regionalkonzils* (AfkKR 138 (1969) 363—388) oraz w dwóch dalszych publikacjach zawierających nieco zmienioną wersję pierwszego artykułu.

Tylko jeden jedyny artykuł, tj. Friedricha Mertzbachera, *Der Deutsche Orden und das Hochstift Würzburg* (s. 3—28) podejmuje problematykę historyczną. Omawia on epizod z historii Zakonu Krzyżackiego, który nie zahacza o stosunki polsko-krzyżackie.

Z pozostałych działów składających się na 140. tom AfkKR z satysfakcją odnotować należy, że w dwóch z nich znajdują się „Polonica”, a mianowicie w „Kronice kościelno-prawnej” i w „Przeglądzie bibliograficznym”

Ks. Stanisław Bista